

Konok Péter HUZAGOLT IDŐBEN

Amikor a világ egy pisztolycsőre és egy objektívre szűkül, a huzagolt időben megtorpan az acélhegyű történés, kimerevedik, kémia és fizika, ütőszeg, puskaapor, szikra, erő és ellenerő, fotópapír, ezüstnitrát, negatív és pozitív, minden fekete-fehér, fehér-fekete, még semmi sem történt, most történik minden, még lehetne másként, a kar kinyújtva, a pisztoly a célra szegezve, az objektív a célra szegezve, egy történet rögtön véget ér, durr és katt, és kezdődnek más történetek.

az egész világ figyel

Nguyen Ngoc Loan, a Dél-Vietnami Nemzeti Rendőrség parancsnoka leengedi pisztolyát, alig vet egy pillantást a földre rogyó, megbilincselte kezű holttestre (ő már nem is szerepel ebben a történetben, kulissza csak, élettelen tárgy), és szinte észre sem veszi az AP fotósát (1968. február elseje van, hónapokkal a Demokrata Párt chicagói elnökjelölő konvenciója előtt, mikor majd a televíziók élőben közvetítik a tüntető hippikre rontó gázmaszkos rohamrendőröket, és hirtelen mindenki azt skandálja, „az egész világ figyel”), csak egy fotós, amerikai, barát, nem számít. Nguyen Ngoc Loan, a Dél-Vietnami Nemzeti Rendőrség parancsnoka elsiet, Saigon utcáin óriási a felfordulás, rengeteg a dolog, rengeteg a golyó; pár hét múlva egy géppuska őt is elkaszálja, egy amputált láb, néha visket, majd egy összeomló ország, egy bukott politika, hátat fordító barátok, és a hősiesség és hazafiasság visszatekintve értelmetlen, felesleges brutalitássá válik egy képmutató világban, ami hisz abban, hogy van értelmes, indokolt brutalitás, hősiesség és hazafiasság, és a fénykép, az az elkapott pillanat ráég Nguyen Ngoc Loan arcára, aki már nem a Dél-Vietnami Nemzeti Rendőrség parancsnoka, hiszen nincs már dél-vietnami állam, dél-vietnami nemzet pedig sosem volt; rendőrség persze van, de már mások a rendőrök és a parancsnokok, egyszerű, megfordult a pisztolycső, Nguyen Ngoc Loan szinte a halántékán érzi, mikor Amerikába menekül, a volt barátok közé, akik nemigen barátai már.

Egy olcsó pizzéria a virginiai Burke-ben, Washington közelében, egy alvóvárosban; „*Les Trois Continents*”, A Három Földrész, elegáns név, unalmasan zsíros hamburgerek, hawaii pizza, kóla és kávé; a pult mögött aszott, apró vietnámi, Nguyen Ngoc Loan, a tulaj és felszolgáló, tükörtojást süt, fasírtot forgat a sercegő sütőlapon, papírdobozba halmozza a sültkrumplit, újratölti a kávéskannákat, ráérő háziasszonyok rózsaszín napszemüvegben, a közeli irodák kifutói ingzsebükbe gyúrt fekete nyakkendővel, lármás diákok az iskola után, egy-egy kólára le sem veszik a walkman fejhallgatóját, és estefelé a szolgálatos rendőrfőnök, kedvelik Nguyen Ngoc Loan szalonnás rántottáját, őket különös gonddal szolgálja ki, tart is tőlük kicsit – állampolgárságot sosem kapott, kínossá vált a régi barátok számára –, de büszke is rájuk, derekukon derekas pisztoly, és Nguyen Ngoc Loan sokat mesélhetne pisztolyokról; évek telnek csendes zsírszagban, egyszerű történet, őt gyerek, akik csak a tévét nézik, ők sem kíváncsiak Nguyen Ngoc Loan meséire, talán jobb is így.

nem nyilatkozom

De a történetek ritkán érnek ilyen véget (Nguyen Ngoc Loan, a Dél-Vietnami Nemzeti Rendőrség egykori parancsnoka sokat mesélhetne a rossz végű történetekről). – Jó napot, uram, mivel szolgálhatok? – Néhány kérdést tennék fel, ha szabad. – Hogyhogy? – Újságíró vagyok. – Nem nyilatkozom, sajnálom, hamburger, pizza, szendvics? Ezzel szolgálhatok, vagy a város legjobb almás pitéjével. Mit is mondhatnék én, kit érdekelnek ezek, ételek, amiket úgy lapátolnak magukba az emberek, hogy oda se figyelnek, hogy meg se nézik, mi van a műanyag tálcán, eldobható tálca, kémia és fizika, kalóriák, az emésztés lassú égése, olyan hétköznapi, olyan unalmas, hát kit érdekel az ember a pult mögött, a fáradt Nguyen Ngoc Loan, a pizzéria apró tulajdonosa és felszolgálója? – Ön túl szerény, sokakat fog érdekelni, Mr. Loan, vagy nevezzem talán vezérőrnagy úrnak?

Egy cikk a helyi lapban, átveszik az országos lapok, este a gyerekek látják a híradóban, egy kinyújtott, feszes kar, egy pisztoly, és Nguyen Ngoc Loan, a Dél-Vietnami Nemzeti Rendőrség akkori parancsnoka, a fénykép, az az átkozott, megdermedt pillanat, látják a szomszédok, a ráérő háziasszonyok, a hivatali küldöncök, az iskolások, a körzet rendőrei, és sok év után Nguyen Ngoc Loan is látja, nézi megint a képet, amikor a világ egy

pisztolycsőre és egy objektívre szűkült, és a huzagolt időben megtorpant az acélhegyű történés; összeomlott az életem, mormolja magában Nguyen Ngoc Loan, összeomlott, mint egy földre rogyó holttest (Nguyen Ngoc Loan sokat mesélhetne a földre rogyó holttestekről), és másnap, a pizzériában, mikor szappant és vécépapírt visz a mosdóba, a csempén felirat, nagy, vörös betűkkel, rúzs vagy filc (egy háziasszony? egy iskolás?), „TUDJUK, HOGY KI VAGY, ROHADÉK!”

Aztán már csak a rák. Banális történet. Nincs róla emlékezetes fotó.

kép | Eddie Adams, 1968, The Associated Press.

A Dél-Vietnami Nemzeti Rendőrség főnöke, Nguyen Ngoc Loan a Tét-offenzíva második napján kivégzi Nguyen Van Lemet, akit azzal gyanúsítanak, hogy a Viet Cong tagja. 1968. január 31-én az észak-vietnami hadsereg és a Viet Cong széles körű támadást indítva egyszerre támadott meg számos dél-vietnami várost. A dél-vietnami és az amerikai hadsereget meglepte a támadás, mert éppen a Tét, a vietnami holdév kezdetét jelző ünnep elején tűzszünetet jelentettek be. Egy napon belül az addig biztonságosnak hitt Saigon utcáiból csatamező lett. Két hétig tartott, míg a dél-vietnami és az amerikai haderő vissza tudta szerezni a város irányítását.

WORLD PRESS PHOTO KIÁLLÍTÁS BUDAPESTEN

2015. szeptember 25 – október 25.

